

# ŘEČ O MÍRU

**MISTR JAN HUS**

K vydání připravili a přeložili

**František M. Dobiáš a Amedeo Molnár**

**1963**

**2007**

**[www.andele-nebe.cz](http://www.andele-nebe.cz)**

**[www.vesmirni-lide.cz](http://www.vesmirni-lide.cz)**

**TYTO INFORMACE JSOU VHODNÉ  
PRO VOLNÉ ŠÍŘENÍ SVĚTLA**  
**[www.andele-svetla.cz](http://www.andele-svetla.cz)**

**TEXT PŘEDNÍ STRANY OBÁLKY ZE VNITŘ**

**MISTR JAN HUS ŘEČ O MÍRU**

*Řečí o míru chtěl Mistr Jan Hus oslovit kostnický koncil, kam byl předvolán, aby se odpovídal ze své reformační činnosti v Čechách. Řeč o míru není jenom výrazem Husova osobního postoje. Třebaže se Hus zklamal v naději, že ji bude smět přednést před ekumenickým koncilem, uložil do ní přece zásadní stanovisko celého rodícího se husitského hnutí, jehož naléhavost a oprávněnost nevzal koncil dost vážně — ke škodě své i ke škodě církve. Od zápasu o lidský osobní život, o správný vztah k bližním a o ryzí církev dostává se zde Hus až k otázkám života veřejného a společenského.*

*Původní znění zápalného projevu zaujalo v 16. století pozornost protestantské Evropy a dočkalo se později i německého překladu. V češtině vychází v této knížce po 550 letech po prvé. Řeč doposud pohřbená v četných sice, ale nesnadno přístupných rukopisných památkách, promlouvá k nám znovu živě v jazyce naší současnosti.*

(0)

## OBSAH

(\*) **Předmluva ... 7**

(\*\*) **Úvod ... 13**

(1) **Řeč o míru ... 24**

## PŘEDMLUVA

*Srovnáme-li počátky a průběh naší reformace od předchůdců Husových přes Husa, Jednotu bratrskou po Komenského s jinými velkými . proudy reformačními, neujde nám silný a důrazný hlas po životě křesťanově v míru a službě nebo jinými slovy řečeno po následování Ježíše Krista. Jádrem Evangelia o přítomnosti Ukřižovaného a Vítězného Ježíše z Nazaretu uprostřed porušeného světa a hříšného lidstva neztratilo se nikdy z reformačních zápasů. Ale víra křesťanova se nikdy nevyčerpala úzkostí o spasení, touhou po odpuštění hříchů a smíření s Bohem, nýbrž vždycky se zaměřovala na hledání člověka, na službu jemu v soukromém životě, na touhu po živé církvi a po naplnění spravedlnosti a lásky ve veřejném životě. Pozoruhodné pak je, že volání po míru v lidských vztazích, v církvi i mezi národy stále zvučelo uprostřed našich reformačních vyznavačů. „Řeč o míru“, kterou Jan Hus připravil před cestou do Kostnice na podzim 1414 a kterou má čtenář před sebou v latinském textu i českém překladu, je toho dokladem. Řeč je zasazena do dějinného rámce a do pohnutého života Husova. Rozumí se, že celá stavba této řeči i způsob, jak o míru a pokoji v lidském životě i církvi Hus pojednává, má formu středověkých duchovních a theologických snah. Nikdy nesmíme zapomenout, že Hus při přípravě této řeči prožívá v plné vážnosti rozkol, nepokoj a rozvrat v církvi. Viděl také, jak neduhy církevního života byly stupňovány tím, že církevní představitelé i státní a politické kruhy zneužívaly se navzájem k sobeckým cílům. „Řeč o míru“ musíme číst na pozadí příprav ke kostnickému koncilu a všeho toho církevního i politického, neklidu, jak šel Evropou v této době. Dá se však ukázat, jak Hus svými výklady vyjadřuje všechny podstatné touhy českého lidu po nápravě církve i světa a jak i nám pomáhá svými důrazy v dnešním zápase o pokoj mezi národy a o smíření lidí přes hranice rozdílu konfesijních, kulturních i politických. Z Husových slov vyznívá především mocný hlas, aby člověk, který chce přivést církev i svět na cestu pokoje, začal sám se sebou. Nemůže být tvůrcem pokoje, kdo nezápasí sám v sobě proti nenávisti, nedůvěře, proti sobectví a nepravdivosti. Úsilí o mír a pokoj znamená stálý zápas o hloubku, čistotu a ryzost osobního života. Kdo má co dělat s prací mírovou a kdo se v této činnosti setkává s lidmi nejrůznější povahy, ví, že nelze lidem pomoci a je přesvědčit, nejsme-li sami proniknuti vroucí touhou, abychom měli lidem co dát ze svého vlastního duchovního a mravního bohatství. I když mnoho důrazů u Husa vyjádříme svým dnešním způsobem, půjdeme v jeho stopách v boji o pravdivost, čistotu a lásku k člověku.*

*S tím souvisí Husův požadavek, aby každý z nás šířil ve vztahu k lidem, kteří žijí kolem nás v rodině, sousedství, na pracovištích, ve školách ovzduší pokojného soužití. Nejde tu o slabošské dobráctví. Jde tu spíše o hlubokou zakotvenost v jádru Evangelia Ježíše z Nazaretu, které nezná opravdové víry v Boha bez vřelé sebeobětavé lásky k člověku. Opravdová víra a vřelé přesvědčení jsou vždy spojeny s porozuměním pro člověka, s důvěrou k němu a s touhou pomoci mu, kdekoli je toho třeba. I tu můžeme dělat takřka každodenně zkušenost, že živá víra v Evangelium a hluboké přesvědčení o cílech lidského života spojuje lidi ke vzájemné důvěře a spolupráci, i když jsou mezi nimi velké rozdíly v pohledu na rozmanité otázky lidského života. Jestliže se dnes ve svém zápase o mírové soužití národů setkáváme s překážkami, s předsudky a nedůvěrou, bývá to proto, že lidé ztuhnou na povrchu svých osobních zájmů anebo svých všelijakých předsudků a nejsou osvobozeni samým žářem prorocké a evangelijní zvěsti. Čím opravdověji věříme, tj. čím hlouběji sestupujeme k samým základům víry a církve*

*Kristovy, tím se dostáváme k sobě blíže, a tím mocněji prožíváme, jak jsme jeden na druhém závislí a jeden za druhého odpovědní.*

*Hus nás však upozorňuje svým způsobem na nutnost, aby církev sama byla ve své hloubce probuzena, oživena a obnovena. Mluví-li o míru v církvi, má na mysli obnovu církve, nápravu ve zvěsti i životě. Mrtvá církev nutně vedla k rozkladu, k rozdělení, a tím dříve nebo později k nepokoji. Je pravda, že volání po reformě, nápravě církve působí zpočátku neklid, zejména u lidí ztuhlých, vypráhých a žijících jen úzkostí o zachování starých pořádků. Ale je také pravda, že zápas o obnovu a probuzení církve vede nakonec k životu na vyšší úrovni pravdy, víry a služby. I tu se můžeme učit pro svou dnešní činnost, ať v mezích vlastní země anebo v oblasti mezinárodní a ekumenické. Můžeme říci, že zápas o pokoj mezi křesťanskými skupinami a mezi národy je zároveň zápasem o obnovu církve, o prohloubení vlastního života, o čistotu vztahů mezi lidmi i o bratrské obecenství všech křesťanů. Vážnost, s jakou Hus mluví do svědomí církve a jejích představitelů, je nám napomenutím, jak máme ve své činnosti účtovat se svými omyly a hříchy, ale také s neduhy, s mrtvými zvyklostmi svých sborů a celých církevních svazků; jak úsilí o mír je bolestnou zkouškou vlastního nitra a revisí všeho, co nás v naší práci zatěžuje.*

*Od zápasu o lidský osobní život, o správný vztah k bližním a o ryzí církev dostává se Hus k otázce veřejného, politického a státního života. Upozorňuje na neduhy a neřesti lidí, kteří jsou odpovědní za právo a spravedlnost, za pokoj a řád. Nepřestává sice i křesťany a církev činit odpovědnými za to, co se ve světě děje. „Příčinou zkázy lidu jsou zlí kněží, protože nekáží účinně Boží Slovo, zaplétají se do světských živností a dávají lidu špatný příklad.“ Situace byla o to těžší a smutnější že ve světě vládly vrchnosti, které se nazývaly křesťanskými a odívaly se často božskou autoritou. Proto právě jsou slova Husova tak ostrá, trpká a přísná. Ale jako kazatel a vyznavač pravdy Kristovy projevuje živou odpovědnost za veřejný život a bez přestání upozorňuje, že o míru a pokoji nelze mluvit, nestojí-li v čele duchovního i světského života lidé opravdoví, obětaví, nehledající vlastního zisku, žijící příkladným životem bez pýchy, nadutosti, bez sobectví a prostopášnosti. Ze všeho, o čem jsme právě mluvili, plyne závěr, že mír a pokoj mezi národy mají hlubokou náplň. Nejde jen o vnější, formální smlouvy. Jde o to, aby věřící křesťané, každý jednotlivě, byli svou bytostí nositeli pokoje a aby církev naplnila své poslání jak svou zvěstí, tak bratrským společenstvím a úzkostlivou péčí o spravedlivé pořádky mezi lidmi. I když se kněží a představitelé církví nemají plést do veřejných záležitostí („do světských živností“) jsou posláni, aby šířili s věřícím lidem ovzduší pravého pokoje.*

*Husův traktát o míru je pozoruhodným dokladem reformačního zápasu českého o člověka, církev i veřejný život. Mír a pokoj jsou tu spojeny se zápasem o pravdu, která je nad člověkem, o člověka a jeho. veliké poslání a o svět, aby se stal jevištěm vyšší spravedlnosti, ryzího práva, opravdového bratrství mezi lidmi. Mír není možný bez záruk lidské důstojnosti a svobody, bez pravdy a poctivosti, bez stálého boje proti násilí a sobectví, nerovnosti a zpupnosti a prostopášné necitelnosti k chudobě, utrpení, ponížení lidí. Ve své práci mírové můžeme navazovat na nejryzejší tradici domácí reformace. Hus a Chelčický, Jiří Z Poděbrad a Komenský jsou každý svým způsobem nositeli této velké, ano mohutné tradice. Můžeme směle říci, že odkaz Husův, jak jej poznáváme i z tohoto malého dílka, má dějinnou a světovou platnost. Svou hloubkou a životní obsáhlostí znamená tento odkaz i pro nás mohutnou pomoc. Čtenář si povšimne, že Hus opírá svou zvěst o pokoji o hlasy mnoha myslitelů a představitelů křesťanských dějin. Tím ukázal, co je pro něho i v minulosti závazkem pro budoucnost a jak se mu pravda Kristova projevila ve svých důsledcích pro opravdový osobní život i pro spravedlivé mírové uspořádání celého světa. Komenského „Anděl míru“ i jeho zápas proti násilí*

*duchovnímu i tělesnému stojí v živé souvislosti s Husem a jeho reformačním zápasem o Boží pravdu, o důstojnost, svobodu a dobro člověka. Mnoho Husových projevů vyjádříme dnes jinak, svými dnešními slovy a se zřetelem k soudobé problematice společenské. Svět, ve kterém žijeme, je mnohem širší než svět Husův. V jeho době byla Střední a Západní Evropa nositelem dějin, se kterými byl spjat. Dnes je Evropa takřka jen na okraji velkého světového dění, hlubokých politických, hospodářských a sociálních převratů. Církev přestala být dějinně-tvornou institucí, jakou byla v době Husově. Na jeviště světové vstoupily národy mimokřesťanské se svými domácími, rodovými a kulturními tradicemi. Dnešní úsilí o mírové soužití mezi národy je složitější a se zřetelem k ničivým zbraním osudovější a naléhavější. Ale slovo Husovo má i dnes pro nás závažnou platnost. Chceš-li být spolubudovatelem mírového společenství národů, bojuj o vlastní nápravu, ryzost a pravdivost! Měj rád člověka, se kterým se stýkáš! Probouzej církev k hlubšímu vědomí odpovědnosti a jejího poslání ve šlépějích Ježíše z Nazareta! Dbej o to, aby národ a stát, ve kterém žiješ, byly utvářeny duchem lidské důstojnosti, rovnosti a všestranné svobody! A konečně trpělivě, nezištně, ale důsledně a rozhodně hledej prostředky, aby národové spolu zápasili nikoli násilím a zbraněmi, nýbrž duchovním, mravním, hospodářským i politickým soutěžením. Hus jel do Kostnice s touhou, aby přesvědčil tehdejší svět (jak se shromáždil na koncilu) argumenty Boží pravdy a ryzostí své víry i rozhodností svého přesvědčení. Věděl, že je to úkol nad jeho síly. Ale věřil v moc a účinek pravdy, které se odevzdal. Nebylo mu dopřáno, aby řeč o míru pronesl. Setkal se s těžšími překážkami, než očekával. Nepokoj, nevraživost, zvilost, nenávist a zpupnost představitelů tehdejšího světa ho umlčely. Ale tím jeho slova nepozbývají platnosti. Ve vši pokoře smíme říci, že je na nás, abychom pochodeň Husovu převzali a s jejím plamenem šli kupředu !*

J. L. Hromádka

(\*\*)

## ÚVOD

*Když se Hus II. října 1414 vydával na cestu z Čech na ekumenický koncil do Kostnice, vezl s sebou spolu s jinými písemnostmi také řeč, kterou chtěl velké shromáždění pozdravit a zároveň odhalit vlastní záměr své dosavadní činnosti. Je příznačné, že celou tuto řeč věnoval otázce pravého míru. Nebylo mu nikdy dovoleno ji přednést. Naopak, byla umlčena stejně jako ostatní projevy, které si přichystal pro vrcholnou a poslední příležitost svého života. Ani po jeho smrti nedošla pozornosti, jaké si zaslouží, ačkoli ji v XVI. století vydal jeho pozdní obdivovatel, Lutherův žák Flacius Illyricus.<sup>1</sup>*

<sup>1</sup> *Histcriae et Monumentorum Ioannis Hus prima pars*, Norimbergae 1558, fol. 52—56. Druhé vydání: *Historiae et Monumentorum Ioannis Hus tomus primus*, 1715, fol. 65—71.



## Kostnický koncil si vynutila touha po míru

Svolání koncilu k 1. listopadu 1414 bylo výsledkem svízelných jednání mezi králem Zikmundem a Baltasarem Cossou, jenž jako nástupce papeže zvoleného na předchozím koncilu v Pise se podepisoval jako Jan XXIII. Nový koncil v Kostnici měl pokračovat v úsilí o pacifikaci křesťanstva, roztrženého od r. 1378 dvojpapežstvím na dvě obedience, získat, možno-li, ztracenou důvěru duchovenskému stavu odstraněním aspoň nejkřiklavějších jeho zlořádů i prosazením některých reforem v církevní správě, a čelit situaci, jaká vznikla v Cechách působením reformní strany Husovy. Úkol byl o to obtížnější, že koncil v Pise v r. 1409 nejen papežské zmatky neodstranil, nýbrž je dokonce rozmnožil o dalšího, třetího papeže. Potřeba svolat nový, opravdu ekumenický sněm se pocíťovala všeobecně a Zikmund v hodnosti římského krále jen vyhovoval tlaku veřejného mínění, když osvědčil tak Živý zájem o jeho uskutečnění. Touha po nápravě církve ve víře i v mravech, v hlavě i v údech, jak se říkalo, byla nesena nadějí, že se podaří vrátit evropské společnosti mír. Přední teologové a církevní právníci rozvíjeli tou dobou v bezpočtu traktátů teorii, že jediný koncil má v zastoupení celé církve právo na závazná rozhodnutí, jimž se musí podrobit i papež.<sup>2</sup> To zvyšovalo očekávání, že jednání v Kostnici budou konečně korunována zdarem.

<sup>2</sup> Paul de Vooght, *Le Conciliarisme aux conciles de Constance et de Bâle*, ve sborníku **Le Concile et les Conciles**, Chevetogne 1960, s. 143—181.

## Husův dosavadní zápas

V době, kdy byl koncil vyhlašován — nejprve listinou o dohodě uzavřené mezi diplomaty Zikmundovými a Janovými ve Vigludu u Coma koncem října 1413 a potom bulami papežovými v prosinci — Žil Hus mimo Prahu na jihočeském hradě Kozím a dopsal tu právě své nejrozsáhlejší a nejlidovější české dílo, nedělní postilu. Poměrná nerušenost jeho posledního spisovatelského a kazatelského vypětí byla ovšem jen klidem před bouří a krátkou zastávkou v těžkém zápase, který vedl už dobrých pět let.

Tento zápas začal r. 1408 diskusemi o právo číst a vykládat hlavně bohoslovecké spisy anglického profesora Jana Vikleja a přijímat z nich podněty při zpřítomňování evangelického poselství a domýšlení jeho dosahu pro současnou společnost. Pokračoval Husovým rozhodnutím pro neutralitu ve vztahu k oběma papežům, kteří svou neústupností trhali církev. Ve spojení s kutnohorským dekretem krále Václava IV. zasáhlo toto Husovo rozhodnutí svými praktickými důsledky samu strukturu pražských universitních řádů a vyneslo Husově straně mnoho nesmiřitelných nepřátel doma i v cizině. Když mu papež zapověděl kazatelskou činnost v Betlémě a předvolal ho před svůj soud, Hus jeho výzvam nevyhověl. Ačkoli byl za to stížen v březnu 1411 klatbou, neváhal ještě ani příštího jara veřejně protestovat proti prodeji odpustků, vyhlášených na podporu války Jana XXIII. s neapolským králem Ladislavem. Že směle zamítl domněle svatou válku a prodejní odpustkový systém, ztratil Hus i ochranu českého krále a ztížená klatba hrozila interdiktem nad místy jeho pobytu. V té chvíli se Hus odvolal k instanci naprosto neznámé církevnímu právu, k nejspravedlivějšímu soudci Ježíši Kristu. V toto odvolání z 18. října 1412 vyústilo všecko jeho dosavadní úsilí o pravou křesťanskou poslušnost. Jeho další dráha se zúžila na úzkou cestu kristovského následování.

## Rozhodnutí vydat se na koncil

Odešel z Prahy, kam se nyní vracel jen občas a tajně, a věnoval se na českém venkově účinnému kazatelství. V rozhovoru s lidem, který ho houfně následoval, domýšlel své dalekosáhlé rozhodnutí z října 1412. Bohu a Ježíši Kristu, psal o tom<sup>3</sup> někdy v červenci 1414, „poručil sem neřku svú, ale jeho při. A tak nestál sem před papežem proto, že pravdy neslyší. . . , že při boží vedu proti papeži a viem, že papež sám sebe neodsúdí. . . A poněvadž Spasitel náš, často smrti ustupovav, nestál jest na súdu u Kaifáše, najvyššieho v tu dobu židovského biskupa, až jej před něho přivedli. . . , dosti mi bud, až mě jeho poslové jmúce, před něho povedú.”

<sup>3</sup> Knížky proti knězi kuchmistrovi, vyd. K. J. Erben, **M. J. Husi sebrané spisy české III**, Praha 1868, s. 252—253.

Tak smýšlel M. Jan Hus v měsících a týdnech, kdy ho po prvé zastihla výzva krále Zikmunda, aby přišel na kostnický koncil. Přinesl mu ji na jaře 1414 osobně český pán ve službách Zikmundových, Jan z Chlumu. L když zprvu zaváhal, Hus výzvu přijal, zejména, když ji Zikmund v srpnu potvrdil ústy svého zvláštního vyslance k pražskému dvoru Mikše Divůčka z Jemniště. Koncem měsíce byl již Hus rozhodnut, že se do Kostnice vydá.<sup>4</sup>

<sup>4</sup> F. M. Bartoš, **Čechy v době Husové**, Praha 1947, s. 375 a 380.

Mělo ho k tomu mnoho okolností, především však a nejvíce přesvědčení, že nesmí zanedbat jedinečnou příležitost hájit Boží při otevřeně před zástupci všeho křesťanstva. Věděl předem, že má malou naději na zdar. Jestliže dosud odmítal dostavit se do Říma na soud, o jehož zaujatosti nebylo pochyb, do Kostnice odcházel přece aspoň s nadějí, že bude smět „přede všemi“ vyložit naléhavost pravdy, která si ho podmanila, a posloužit jí k novému vítězství ať už svým slovním svědectvím, ať svou smrtí. Toto vědomí prostupuje jeho veřejné vyhlášky Z konce srpna 1414 i dopis římskému králi Zikmundovi z 1. září: „Přeji si ne v tajnosti, ale ve veřejném slyšení být slyšen a zkoumán, kázati a s pomocí Ducha Páně odpovídati všem, kolik jich bude chtít mě vinit. A nebudu se doufám bát vyznávati Krista Pána, a bude-li třeba, za jeho nejpravdivější zákon vytrpěti smrt.” A znovu vzpomínaje svého odvolání ke Kristu, žádá krále, aby mu na koncilu vymohl veřejné slyšení: „Svěřil jsem se do rukou Nejspravedlivějšího soudce, pro jehož slávu mi Vaše Vládnost, jak doufám, opatří, dá-li Pán Ježíš Kristus, bezpečné a veřejné slyšení.”<sup>5</sup>

<sup>5</sup> Václav Novotný, **M. Jana Husi korespondence a dokumenty**, Praha 1920, s. 197—199.

## Záměr oslovit koncil trojím projevem

Z listu, který vyjadřuje tak pevné odhodlání, můžeme při bedlivějším čtení vypočítat už i náznak trojího tematu projevů, které Hus hodlal před koncilem pronést. Hus tu zajisté vyslovuje přání, aby „v pokoji přijda” mohl na obecném koncilu „veřejně vyznati víru” a odpovídati všem na základě „nejpravdivějšího zákona Krista Pána,” za nějž je ochoten i zemřít. Vskutku známe z jeho pera tři spisy určené pro Kostnici, jež svým obsahem zcela odpovídají naznačené tematice: Řeč o míru, Výklad o víře a pojednání (kvestii) O postačitelnosti Kristova zákona. Žádný z těchto spisů nebyl 1. září 1414 ještě napsán. Ale dopis králi Zikmundovi nám dovoluje zastihnout první dosud nepřesné obrysy myšlenky, která potom urychleně uzrála pod tlakem nutnosti v horečném spěchu posledních Husových příprav na cestu. Koncem srpna se sice Husovi ještě zdálo, že



svou ochotu „stát v Konstanci“ ohlašuje „celé české zemi i jiným zemím před časem dosti velikým.“<sup>6</sup>

<sup>6</sup> Králi Václavovi a královně Žofii, Novotný, **Korespondence**, s. 196.

*Bylo to však pravda jen vzhledem k veřejnosti domácí i evropské. Hus sám měl teď volného času na literární práci pranepatrně.*

*Konec srpna a značnou část měsíce září strávila Husovi shánka nejdůležitějších dokladů, jež měly podepřít a zdůvodnit jeho postoj ve vleklém procesu s papežskou kurií. I když mu v opatrování notářsky ověřených listin přátelsky pomohli právník Jan z Jesenic a M. Jan Z Příbramě, Hus musel sám myslet na všechno, zejména pak připojit obranné odpovědi k trojí řadě žalobních článků, které proti němu sestavili inkvisitoři a nepřátelé v letech 1409, 1410 a ještě 1412. Musíme tedy Z šesti krátkých neděl, které po napsání listu Zikmundovi Husovi zbývaly do 11. října, kdy z hradu Krakovce vyrazil se svým průvodem na cestu, odečíst všechnen tento jitrivý čas, věnovaný korespondenci a poradám s přáteli, abychom si uvědomili, v jak tísnivém nedostatku klidu pracoval Hus na osnovách tří projevů, jimiž chtěl oslovit koncil.*

## První náčrt

*Zde nás zajímá hlavně Řeč o míru, ale všechny tři projevy se rodily v Husově mysli i pracovně zároveň. Už z listu Zikmundovi z 1. září nám zazněl akord míru, víry a Kristova zákona. Znovu se s ním setkáváme na jedinečném dokumentu, napsaném vlastní rukou Husovou a jenž se později dostal do kodexu, chovaného dnes ve Vídni. Proj. F. M. Bartoš v něm rozpoznal už v r. 1921 „vlepený koncept kázání, která M. Jan pomýšlel konati na koncile“. Roku 1959 jsem vydáním a literárně kritickým rozbořem těchto Husových poznámek prokázal jejich přípravný charakter a Pavel Spunar potvrdil analýzou písma pravděpodobnost, že jde o Husův autograf.<sup>7</sup> Zběžný prvopis je poznamenán stopami Husova autorského hledání. Hus vsouvá slova ve spěchu bud zapomenutá anebo opožděně upřesňující původní myšlenku. Lehce škrtá formulace, které opustil, když je byl nahradil šťastnějšími. Na jediný list tak vměstnal trojí postupně zpřesňovanou formulaci otázky o dostačitelnosti Kristova zákona, osnovu a výpisky k projevu o míru a vybrané novozákonní doklady k pojmu víry a k vystižení křesťanského vyznavačství.*

<sup>7</sup> F. M. Bartoš v **Naší vědě** 3 (1921), s. 46; Amedeo Molnár, Pohled do Husovy literární dílny, v **Listech filologických** 82 (1959), s. 239—246; Pavel Spunar, Nový autograf M. Jana Husi, v **Listech filologických** 82 (1959), s. 235—238, a 83 (1960), s. 116—122.

*Pokud jde o Řeč o míru, najdeme ve vídeňském dokumentu její první osnovu. Hus zamýšlí vyložit „co jest mír, kolikerý jest, jak ho lze získat a jak je církvi užitečný“. Opravdu se potom v Řeči o míru této osnovy přidržel, i když nikoli otrocky. Na přípravný list si Hus dále vypsál některé Viklefovy věty o míru z jeho kázání na žalm 121. a 120.*

*V Řeči o míru jich nepoužil, ale usnadnily mu orientaci ve Viklefových textech, s nimiž pracoval. Zvlášť výmluvný je v Husově konceptu přípisek, přičiněný k Viklefově větě, že „mír rytěřující církve lze upevnit jen následováním Krista, nikoli papežským dekretováním“. Hus tento protipapežský výrok rozšířil o další kritiku králů a světských vrchností.*

V době před odchodem na koncil, zklamán králem Václavem a nedůvěruje zcela ani Zikmundovi, zřejmě v sobě zápasil s pochybnostmi, může-li být církevní rozkol a úpadek křesťanstva odstraňován cestou shora, cestou vrchnostenských nařízení. Ani tuto pochybnost nepřevzal doslova do Řeči o míru.

## Řeč o míru

Řeč o míru vypracoval Hus jako slavnostní kázání. Představoval si, jak osloví koncil po Kristově a apoštolském vzoru pozdravem „Mír tomuto domu“ (Mat. 10, 12). Text kázání nevybral náhodně. Je součástí perikopy čítané zpravidla 28. října o svátku Simona a Judy. V roce 1414 připadl tento svátek zrovna na poslední říjnovou neděli, která bezprostředně předcházela svátek Všech svatých 1. listopadu, den, k němuž byl svolán kostnický sněm. Hus tedy předem viděl koncilní jednání ve světle slov Písma, která mu obsahovala i přání a požadavek míru pro rozdělený dům křesťanstva. Navazoval tak vhodně na program, vyhlášený předběžnými jednáními z r. 1413. Vždyť už i dohoda mezi Zikmundem a Janem XXIII. vyslovovala přece starost o „jednotu křesťanů“ a o „posílení jejich svornosti“.<sup>8</sup> Hus ostatně nebyl mezi svými současníky jediný, kdo si uvedl perikopu 28. října do souvislosti s nadějným zahájením koncilu. Ulrich z Richentalu popisuje ve své kronice, jak byl Jan XXIII. za svého slavnostního vjezdu do bran Kostnice v předvečer 28. října vítán hlavně jako anděl míru.<sup>9</sup> A není vyloučeno, že Hus původně doufal dorazit do Kostnice již k 28. říjnu a že volil téma svého kázání i s ohledem na tuto možnost. Dospěl tam však teprve v sobotu 3. listopadu.

<sup>8</sup> František Palacký, **Documenta M. Joannis Hus vitam illustrantia**, Praha 1869, s. 515—518.

<sup>9</sup> C. J. von Hefele, **Conciliengeschichte VII**, Freiburg i. B. 1874, s. 26.

Ježíš, tak můžeme shrnout Husovu řeč, po nejtěžší a nejpotupnější smrti, dokonav své zcela výjimečné dílo, jako slavný vítěz nad smrtí nabídl svým učedníkům mír. A ve chvíli, kdy jim ukládal kazatelské poslání, rozkázal jim, aby dům, do něhož by vešli, pozdravili přáním míru. Tak i Hus, jakkoli kněz nejnepatrnější, přichází právě s tímto pozdravem ke koncilu.

## Boží mír

Je dvojí mír, Boží a světský. Kdo má snahu nevyrušovat lidi z neřestí, ten přímo usiluje zmařit Kristův mír, protože narušuje pokoj mezi člověkem a Bohem. Mír Boží je však utišení mysli zakotvené v ctnostech. Kdo svým životem škodí bližnímu a společnosti, ztrácí skutečný mír i právo naň. Boží mír má vždycky tři stránky: usmíření s Bohem v Kristu, mír člověka se sebou samým a mír člověka s bližním. Mír s Bohem je takového dosahu, že každý jiný mír je bez něho natrvalo nemyslitelný. Žel, oči soudobých křesťanů jsou tak zaslepeny prachem časných statků, tělesnou rozkoší a světskou nadutostí, že nedovedou dbát o tento základní a výchozí mír. Kdyby navíc mohl člověk dojít klidu v sobě samém, byl by to žádoucí konec jeho nevraživých řečí a zvrácených činů, jimiž uráží Boha i bližního a dává vítězit ďáblu.

Mír člověka s bližním se projevuje bratrským milováním a předpokládá víru a naději. Obecenství svatých zmocňuje přímo každého vyvoleného dobrého křesťana k tomu, aby sloužil prospěchu každého člověka. Kdyby duchovenstvo žilo podle Kristova evangelia a vedlo své podřízené cestou následování Krista, vytvářelo by mírové vztahy poddaných, a

*tedy všeho lidu jak k Bohu, tak i k sobě samým. Zpronevěřuje-li se však právě tomuto úkolu duchovenstvo, tím spíše se mu zpronevěřují světské stavy. Zde je tedy, u církve a její zrady, začátek všech rozkolů, válek mezi královstvími, rozbrojů a vražd. Je nezbytné, aby napřed byl uzavřen mír člověka s Bohem a mír člověka se sebou samým, má-li nastat i mír s bližními.*

## **Mír světa**

*Mír světa záleží v klidném uspořádání časných věcí, potřebných k lidskému životu, a v jejich užívání nenarušovaném nepříznivými poruchami. Má tak velkou přitažlivost, že všichni po něm přirozeně touží. Žel, právě o něj se vedou války. Mívá tedy světský mír základ v lidské, zpravidla vychytralé dohodě mezi několika spojenci, chabě sdruženými poutem časného zájmu. Odtud jeho vratkost a nezajištěnost. Jinak je tomu s mírem Kristovým: Všecka stvoření slouží člověku smířenému v Bohu. Z toho usuzujeme, že by bylo projevem zcela zaslepené hlouposti opustit hlavu církve, Pána Ježíše Krista, jenž je Pánem veškerenstva, a nedat přednost jeho míru. Takový je mír, jež Hus přeje účastníkům koncilu v jejich pracovním úsilí a rozhodování.*

## **Zrada zpohodlnělé církve**

*Rozlišiv takto dvojí mír, hledí Hus odpovědět na otázku, proč Žije soudobé křesťanstvo bez míru. Má jednoznačnou odpověď. Odklon od Božího zákona zbavuje rytěřující církev míru. Rozvrat způsobují v jejím středu ti, kdo hnáni ctižádostí jsou plni bezmezného pokrytectví, jaké jen ctižádost dovede plodit. Den ze dne se šíří hnílobný sliz po celém těle církve, volá Hus s Bernardem z Clairvaux, a čím více se rozmáhá, tím je beznadějnější, čím hlouběji proniká, tím je nebezpečnější. Stále většinou slovy Bernardovými Hus prstem ukazuje na to, v čem současná církev se hlavně ve svém duchovenstvu protíví šesti požadavkům Boží spravedlnosti, totiž svornosti, pokoře, chudobě, mravní čistotě, ochotě trpět a věrně kázat evangelium. Svůj smělý projev vyvrcholuje Hus výňatkem z kritického memoranda, jež Robert Grosseteste předložil už r. 1250 kardinálům a papeži Inocenci IV.*

*Řeč o míru je opravdu, jak to označuje jeden z jejích dochovaných opisů, kázáním obráceným k duchovenstvu, a plně odpovídá Husovu úmyslu. Pověděl o něm na podzim r. 1414: „Proti zločinům duchovenstva jsem kázal a budu kázat, jak doufám, na koncilu, a to bez nadsázky a bez bludů”.<sup>10</sup> Ale ani v ohni kritického zápalu a rozhořčení nezapomněl Hus na mírový smysl svého textu. Mluvil-li tak karatelsky, bylo to proto, že si s bolestí uvědomoval jako „kněz nejnepatrnější”, že právě církev, svědkyně míru, bez něhož nelze ve světě ustavit trvalé vztahy pokoje, zklamala své poslání. A není nejtvrdší obžalobou soudobé církve skutečnost, že tento hlas nechtěla slyšet, že Hus svou Řeč o míru nesměl ani proslovit a že koncil, k němuž přicházel s pozdravem „Pokoj tomuto domu”, jej nakonec odsoudil a dal upálit?*

<sup>10</sup> Odpověď na žalobní články z r. 1409 u Palackého, **Documenta**, s. 166.



## Literární prameny

Časová tíseň, do níž se Hus dostal, jak jsme ukázali, v září 1414, snadno vysvětlí, proč v Řeči o míru tak vydatně užil Viklefa. Vážil si neobyčejně evangelického doktora pro hloubku a pravdivost jeho výkladu Písma. Kolikrát jen v uplynulých letech obhajoval jeho dílo před kaceřováním! Ted, mysle na koncil, vděčně sáhl po jeho kázáních a vybral z nich místa, která se znamenitě hodila hlavně při rozpracování prvních dvou bodů Husova původního rozvrhu. Tak většinou Viklejevými slovy odpověděl Hus na otázky „co jest a kolikery jest mír“. Na další dvě otázky odpovídal samostatněji s kojným citováním svého milovaného Bernáška i jiných scholastiků, kteří se rovněž těšili Viklejevě oblibě. Ze všech těchto pramenů mluvilo vposledu ono pojetí míru, jež v soumraku římského imperia vypracoval africký církevní otec Augustinus.

### Reč o míru výrazem rodícího se husitského hnutí

Vynikající husovský badatel<sup>11</sup> vyslovil nedávno názor, že Reč o míru makavě prokazuje nadsazenost Husových ilusí o úloze, kterou sehraje v Kostnici. To musíme připustit, ne však bez výhrady. Řeč o míru není totiž výrazem jenom osobního postoje Husova, a třebaže se Hus zklamal v naději, že ji bude moci koncilu přednést, přece jen do ní uložil zásadní stanovisko celého rodícího se hnutí, stanovisko, jehož teologickou naléhavost a oprávněnost nevzal koncil dost vážně — ke škodě své a ke škodě církve.

<sup>11</sup> Paul de Vooght, *L'hérésie de Jean Huss*, Louvain 1960, s. 313.

Je třeba vědět, že Husova volba mírového tématu pro Řeč v Kostnici nevznikla pouze z příležitostných ohledů na předpokládaný pracovní program koncilu ani pouze se zřetelem na perikopu svátku Šimona a Judy. Hus k ní dospěl jistě také díky zkušenostem, kterých se svými přáteli nabyl za prvních zápasů nastupujícího husitství o poznání a vyhlášení prvotnosti Boží pravdy. Právě v posledním dvoutletí před zahájením kostnického koncilu uzrávaly tyto zkušenosti ve společné husitské povědomí odpovědnosti za reformaci církve. Podávání kalicha laikům, jehož se hnutí odvážilo v Praze nejspíše zrovna 28. října 1414 ve chvíli, kdy se už Hus přibližoval ke Kostnici,<sup>12</sup> manifestovalo zcela nepochybně, že pospolitá vůle k reformaci překročila již v Čechách údobí začátků a příprav. Tento čin, jehož teologem byl Jakoubek ze Stříbra, ale k němuž dal Hus svůj dodatečný souhlas, byl přímým důsledkem onoho pojetí míru, jež zastával i Hus ve své Řeči.

<sup>12</sup> F. M. Bartoš, *Čechy v době Husově*, Praha 1947, s. 398.

Husova Řeč o míru má svého předchůdce v Jakubově dobrozdání,<sup>13</sup> jímž počátkem r. 1413 odpovídal na dotaz krále Václava, jakýmiž cestami by bylo možno obnovit mír mezi duchovenstvem a lidem. Jakoubek tehdy vložil do své odpovědi netoliko svou osobní moudrost, ale také teologické východisko celého hnutí, když prohlásil: Chceme-li dosáhnout skutečného míru, musíme se vzdát obvyklé světské vypočítavosti, které záleží na dočasném prospěchu a jeho výhodách. Pravý mír v církvi může být pouze plodem hlubší a dělnější oddanosti Kristovu svrchovanému zákonu. Proto mu musí předcházet reformace, po jaké volá Hus. „Rozvrácení míru a vnější svornosti má v tomto království původ v rozvrácení míru a svornosti s Bohem.“ [www.vesmirni-lide.cz](http://www.vesmirni-lide.cz)

<sup>13</sup> Consilium M. Jacobelli de pacificando regno, vyd. F. Palacký, *Documenta*, s. 493—494; srov. F. M. Bartoš, *Literární činnost M. Jakoubka ze Stříbra*, Praha 1925, s. 31.

*Pro Jakoubka stejně jako pro Husa byl mír, Boží mír, nerozlučně spojen s reformací církve teologickou a etickou zároveň, s reformací víry a lásky.*

*Svou Řečí o míru potvrdil Hus jednotnost tohoto východiska českého reformačního hnutí. Listem daným počátkem října 1414 přímo „na odchodu do Kostnice“, přál přátelům na rozloučenou, aby jim „Bůh milosrdný, jenž svým dává pokoj čistý“, dal také pohotovost plnit jeho vůli. A mluvil-li tu dále i o „pokoji v ctnostech“,<sup>14</sup> opakoval tím právě vývody z Řeči o míru. Ústy nemohl před koncilem vypovědět, co tím rozumí. Jasně to řekl za kostnickými hradbami 6. července 1415.*

<sup>14</sup> Václav Novotný, **Korespondence**, s. 208.

Amedeo Molnár

(1)

## **KÁZÁNÍ M.JANA HUSA,**

*které zamýšlel přednést na kostnickém koncilu*

Pán náš Ježíš Kristus, dokonalý vykupitel a spasitel světa, protože pravý Bůh i člověk, kněz podle řádu Melchisedechova, a proto nejvyšší velekněz, který není nucen denně přinášet oběti za svůj vlastní hřích, je u Boha Otce a sedí na jeho pravici, jsa stále živ, aby se nás zastával. Jemu nebyla na překážku ani vlastní vina, ani mu nezabránil někdo jiný, ani zapomnětlivost, lakota nebo zahálka, aby svým poddaným neopatřil všecko dobré, takže po nejtěžší a nejpotupnější smrti dokonav své zcela výjimečné dílo, jako slavný a zmrtvýchvstalý vítěz nad smrtí nabídl svým učedníkům mír slovy: „Pokoj vám.“

A v očekávání trestu smrti, ve chvíli kdy učedníkům ukládal kazatelský úřad, rozkázal jim kromě jiného, aby dům, do něhož by vešli, pozdravili přáním míru a pokoje. „Vcházejíce do domu“, řekl, „pozdravte jej slovy: **Mír tomuto domu**. A bude-li toho onen dům hoden, váš mír na něm spočine; nebude-li však toho hoden, váš mír se k vám navrátí“ (Matouš 10, 12—13). Apoštolově, dbalí jeho příkazu i příkladu, zdravili lid pozdravem pokoje. Proto apoštol Petr v obou svých epištolách zdraví Boží lid takto: „Milost vám a mír nechť se rozhojní.“ Také Pavel, vyvolený nástroj, ve všech svých epištolách s výjimkou listu k Židům, zdravil sbory pozdravem pokoje. „Milost vám a mír“, říká, „od Boha Otce a Pána Ježíše Krista.“

Já tedy, kněz nejnepatrnější, pevně se přidržuje šlépějí našeho vykupitele a nejvyššího velekněze a jeho apoštolů, беру si hned v úvodu za základ svého kázání slova Pána a spasitele:



## MÍR TOMUTO DOMU.

Vykupitel lidského rodu nabídl svým učedníkům mír dvojím způsobem. Jednou v podobě závěti, když podle 14. kapitoly Janovy v den večeře na rozloučenou, osvědčiv před smrtí naposledy svou vlídnost, odkázal ve své otcovské lásce nejmilejším synům mír jako dar nejvýznamnější slovy: „Pokoj vám zanechávám, mír svůj vám dávám." Podruhé nabídl učedníkům mír v podobě pozdravu, když po svém vzkříšení je několikrát pozdravil mírumilovným přáním „Pokoj vám" (Lukáš 24 a Jan 20).

Je zajisté dvojí mír, mír Boží a mír světa, což Kristus naznačuje, když jako Bůh říká: „Svůj mír vám dávám; nedávám vám mír, jaký dává tento svět" (Jan 14,27); kdežto o míru světa praví u Matouše 10,34—35: „Nepřišel jsem uvést mír na zemi, ale meč. Přišel jsem totiž rozdvojit lidi, aby se postavil syn proti otci, dcera proti matce a snacha proti tchyni." Kristus, král mírumilovný, přišel zajisté, aby zmařil spolčení, zosnované mezi světskými lidmi z ďábelské pýchy, která zaslepuje nejmocnější muže tohoto světa. Neboť ďábel, který kraluje nade všemi zplozenci pýchy, poutá do svých osidel všechny hříšníky, a ty především je třeba rozdvojit Kristovou pokorou, lidi tělesné pak, které spojuje neřestný chtíč, je třeba od sebe odtrhnout Kristovým pokáním, kdežto ty, kdo z lakoty uzavřeli sňatek se světem, je třeba rozloučit Kristovou chudobou. Kdokoli tedy má snahu hovět lidu v některé z těchto tří neřestí, ten přímo usiluje zmařit Kristův mír, protože maří původní pokoj mezi člověkem a Bohem, což je vlastní dílo hříchu.

Avšak mír Boží je utišení mysli zakotvené v ctnostech. Z toho je zřejmé, že každý člověk žijící v zločinu ztrácí svým jednáním mír církve svaté. Neboť v 9. kapitole Jobovy knihy (v. 4) je napsáno: „Kdo se mu kdy vzepřel, a žil dál v pokoji?"

Tento mír pak má tři různé stránky: mír člověka s Bohem, člověka se sebou samým a člověka s bližním. A celý tento mír má svůj základ v zachovávaní Božích příkazů.

Mír v prvním smyslu, totiž mír člověka s Bohem, má takový dosah, že bez něho je každý jiný mír nemyslitelný. Kdo jej však má, dosahuje i obou dalších. Nic totiž nemaří mír s Bohem tak jako hřích, protože toliko hřích rozdvouje Boha a člověka podle známého výroku Izaiášova v 59. kapitole (v. 2): „Vaše nepravosti rozdvoujily vás s Bohem." Proto je třeba s největší ostražitostí vyhýbat se hříchu, který je svatému míru na překážku. Máme tedy mít v neskonale větší nenávisti hříchy než jakékoli tělesné tresty, stejně jako máme mít v neskonale větší lásce ctnosti než rozkoš, bohatství nebo pocty. A toto pravidlo by mohlo svrchovaně zajistit mír mezi lidmi. Vždyť zachovávaním tohoto pravidla se člověku dostává práva být přítelem Božím. A „je-li Bůh s námi, kdo proti nám?" Neboť v tomto míru těm, kdo se Boha bojí, „všecko napomáhá k dobrému". I když tedy nepřítel pronásleduje člověka, který žije v tomto vzácném míru a pokojně užívá svého bohatství, důstojenství i života až do smrti, přece mu zcela bezděky prospívá; rozhojňuje totiž zásluhu, z níž plyne člověku velká čest. Proto říká 138. žalm o sužovaných přátelích Kristových (v. 17): „Náramně jsou poctěni tvoji přátelé, Bože!"

Jenže tuto čest, které lze dosáhnout ctnostným životem a vpředu zmíněné pravidlo víry, které by mělo řídit celou rytěřující církev, si uvědomují pohříchu jen nemnozí; bůh tohoto světa naopak v takové míře zaslepil oči křesťanů prachem časných statků, tělesnou rozkoší a světskou nadutostí, že zhola nic nedbají o tento nade vše významný mír.

Pokud jde o mír v druhém smyslu, totiž člověka se sebou samým, uvážíme-li dvojí přirozenost člověka, je zřejmé, že podstatou tohoto míru je povinná podřazenost těla vůči duši, protože tělo má duši sloužit. Že však tělo je po pádu drze dotěrné, musí být zřejmě kroceno, aby byl zdolán odboj hněvu, bujnosti a pýchy, vášní, představ a netečnosti, které uvádějí duši ve zmatek. Kdyby byl tělu v těchto věcech moudře zjednan

klid, to by byl teprve mír těla s duší a konec nevraživých řečí a zvrácených činů, jimiž je urážen Bůh i bližní a jimiž nad hříšným člověkem vítězí ďábel, jeho nejhorší nepřítel.

A pokud jde o mír v třetím smyslu, to jest o mír člověka s bližním, je zřejmé, že se projevuje bratrským milováním a že tedy předpokládá víru a naději. Vycházejíce z víry musíme zajisté věřit, že obecenství svatých zmocňuje každého vyvoleného dobrého křesťana k tomu, aby sloužil k prospěchu kohokoli, jako zase každý zločinný člověk škodí zde na světě každému křesťanu, jakkoli vzdálenému. A tomuto článku víry se zpronevěřují lidé všech stavů, a to jak středních, tak nejnižších i nejvyšších. Vždyť je nabíledni, že kdyby duchovenstvo žilo podle Kristova evangelia a vedlo své podřízené cestou následování Pána, vytvářelo by mírové vztahy poddaných, takže by lid žil v míru jak s Bohem, tak i s nimi. Zpronevěřuje-li se však tomuto úkolu duchovenstvo, tím spíše se mu zpronevěřují světské stavy. A zde je začátek rozkolů, válek mezi královstvími, rozbrojů a vražd. Je totiž nezbytné, má-li vůbec nastat mír s bližním, aby byl napřed uzavřen mír člověka s Bohem a mír člověka se sebou samým.

A poněvadž tento trojí mír má svůj původ v Boží moci, moudrosti a dobrotivosti, prosme Boha míru, ať sešle tomuto domu první mír, aby Boha nade vše miloval. A ať sešle tomuto domu druhý mír, aby se svatě spravoval. A ať sešle tomuto domu třetí mír, aby všem bližním prospěl k spáse. **Mír tomuto domu**, aby bez bázně hleděl k Bohu, sám v sobě se ztišil a v lásce sloužil všem. **Mír tomuto domu**, aby srazil zpupné, pozvedl pokorné, uklidnil nesvorné a smířil nepřátele. **Mír tomuto domu**, aby nehledal svůj vlastní prospěch, sebe nevynášel, ale krotil nezřízenou osobivost, vážil nepodplatně na vahách soudu, nedal se úplatkem pohnout ke křivdě, zlořečil Gézimu, proklel Simona, všem toužil prospět a vytrval v milosti Ducha svatého. **Mír tomuto domu** — ten první jako dar Otcovy moci, aby jej upevňoval. **Mír tomuto domu** — ten druhý jako dar Synovy moudrosti, aby jej vzdělával. **Mír tomuto domu** — ten třetí jako dar milostivosti Ducha svatého, aby jej do konce zachoval ve víře, naději a lásce tvořící mír. A tolik jsem chtěl říci o trojím míru Božím, který je utišením mysli zakotveným v ctnostech.

Druhý mír, jak jsem naznačil, je mír světa, jehož podstatou je klidné uspořádání časných věcí, potřebných k lidskému životu, nebo jejich klidné užívání nenarušované nepříznivými poruchami. Tento mír má tak velikou přitažlivost, že všichni lidé po něm přirozeně touží, takže právě o něj se vedou všechny války, které by byly zbytečné, nebýt tohoto cíle. Proto praví blažený **Augustin** v knize O obci Boží: „Hodnota míru je tak velká, že ani v pozemském a smrtelném životě nic neslyšíme raději, po ničem nebažíme toužebněji a nic lepšího konečně nemůžeme nalézt.“ Tak **Augustin**. Ano, tak silně touží lidé po míru, že dokonce i lupiči se mezi sebou domáhají míru, protože jinak by se jejich tlupa rozpadla. A tak se lidé mezi sebou perou o to, aby mohli v míru užívat svých statků: Tak lidské tělo, tak každá sloučenina i protikladných prvků se udržuje jaksi v míru svorností a shodou, kterou **Empedokles** nazývá přátelstvím, jež je příčinou všeho vznikání, právě tak jako je svár příčinou všeho rozkladu.

A ačkoli je tento mír světa něčím dobrým, když je nástrojem upokojení mysli, přece se po mnoha stránkách liší od Božího míru.

Především v tom, že Boží mír vždy pevně tkví v Boží dobrotivosti, má základy v ctnostech a těší se přátelství andělů, a navíc k němu přistupuje panství nad světem a zajištěnost přede všemi nepřáteli; kdežto mír světa má svůj základ v lidské, zpravidla vychytralé dohodě mezi několika nestálými spojenci, chabě sdruženými časným poutem. Proto samozřejmě není s tímto mírem spojeno žádné pravé panství ani zajištěnost před nepřáteli, nýbrž spíše podvod a klam. Příznačně proto praví Kristus, král míru, ve 14. kapitole Janova evangelia (v. 27): „Mír vám zanechávám, svůj mír vám dávám. Nedávám vám mír jako dává svět.“ Kdykoli totiž Kristus dává svůj mír, který záleží v

utišení mysli před Bohem, dává především sama sebe a v důsledku toho všechny statky světa. Odtud vyplývá i zajištěnost, neboť člověku, smířenému v Bohu, slouží všechno stvoření. Vždyť ten, komu se dostalo tak mocného míru, může se spolehnout na svou bezpečnost. Proto Kristus dodává: „Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí.“ Což by se mohl opravdový Kristův učedník děsit, vida, kterak bezmocný nepřítel se sám zraňuje a vlastním oštěpem probodává, a jak dokonce toho, na něhož se sápe, vzpřimuje a jeho slavný boj podpírá? Mohl by se děsit, když vidí, že sám král mu jde na pomoc s povzbuzením a se zaslíbením odměny? Tak je na tom každý rytíř Kristův, který bojuje proti trojímu nepříteli, to jest proti tělu, ďáblu a světu.

Majíce toto na paměti, Kristovi mučedníci právě svou smrtí dokonale zvítězili nad nejrozmanitějšími ukrutnostmi a dokonce nad svými nepřáteli. Proto v žáru velkého pronásledování na konci věku, v němž vychladne láska a vyvrcholí nepravost, rozkveté Kristovu rytíři, díky těmto zbraním víry a trpělivé lásce, největší bezpečnost, nejutěšenější život a nejbohatší odměna, takže podle názoru svatého **Řehoře** a svatého **Augustina** bude mučedník za okolností jinak podobných v tom čase slavnější, než by byl v prvotní církvi. Z toho usuzujeme, že by bylo projevem zcela zaslepené světské hlouposti opustit hlavu církve, Pána Ježíše Krista, jenž je Pánem veškerenstva, nedat přednost jeho míru, ale raději se rozhodnout pro mír světa. Věru mrzutá a nevděčná by to byla hloupost zřít se Boha a doufat v člověka, když přece přístup k Bohu je napořád svobodnější, i získat jeho mír je snazší a udržet jej bezpečnější i nekonečně výhodnější. Vždyť každý křesťan může v kteroukoli chvíli hovořit s Kristem Pánem jako s nejlaskavějším otcem, nejmilejším bratrem a nejvěrnějším spoludědicem. A to povzbuzuje zbožné k tomu, aby ho neúnavně vzývali. Opatřit si však Boží mír je ponecháno na dobré vůli člověka jako příčině nejvlastnější. Vždyť pro toho, kdo chce, je vůle i bezpečnost nejvíce nasnadě. Z toho vyplývá, že onen mír závisí toliko na nepohnutelném Bohu a na dobré vůli usmířeného člověka. Onen mír zajisté nelze oddělit od lidí dobré vůle, protože anděl říká v 1. kapitole Lukášově: „A na zemi pokoj lidem dobré vůle.“

Je zřejmé, že mír Boží se liší od míru světa za druhé v tom, že člověk nemůže Boží mír nikdy ztratit, leč by tomu chtěl, kdežto mír světa ztrácí i proti své vůli.

Za třetí se liší v tom, že Boží mír je sám o sobě dobrý a postačující, kdežto mír světa je nepostačující, nepokojný a nestálý. Nepostačující je proto, že bez míru Božího nemá smyslu. Nestálý je proto, že závisí na vrtkavosti rozmaru hříšné vůle. Proto se ani nesmírná spousta světských mírů nevyrovná ani v nejmenším Božímu míru.

Za čtvrté se Boží mír liší od míru světa v tom, že mír Boží nestrpí, aby smířený člověk žil zároveň ve zločinu, zatímco světský mír se obecně zaplétá do zločinů, jak ukazuje 32. kapitola Deuteronomia, kde Bůh prohlašuje o člověku, který užívá světského míru (v. 15): „Ztučněl milovaný a vzepřel se, ztučněl, ztloustl a stal se otylým, opustil Boha stvořitele svého a odstoupil od Boha svého spasení.“ A u Ezechiele v 16. kapitole se praví, že nepravostí Sodomy byla pýcha, sytost chleba, hojnost a zahálka.

Je tedy zřejmé, že dobrý mír světa mohou mít dobří i zlí, kdežto Boží pokoj nemohou mít zlí, pokud žijí s Bohem v nepřátelství. O tomto pokoji se píše u Izaiáše v 48. kapitole (v. 22): „Nemají pokoj bezbožní, praví Hospodin.“ Nemají-li tedy bezbožní pokoj, musí věřící prosit za to, aby se bezbožní odvrátili od své bezbožnosti, musí se modlit, aby svatá církev rytěřovala v míru. Neboť říká prorok: „Proste za to, co slouží Jeruzalému k pokoji“ — Žalm 121,6.

Proto s láskou a s modlitbou v srdci přivolávám právě církvi Kristovo slovo, když říkám: **Mír tomuto domu.** Mír buď tomuto domu v jeho myšlenkovém úsilí, aby nezabředl do bludů. Mír buď tomuto domu v jeho rozhodování, aby se dal ochotně vést k Bohu. Mír

buď tomuto domu v jeho náklonnosti, aby se nedal zmítat nezřízenými vášněmi. Mír buď tomuto domu, aby se nakonec sjednotil v Kristu Pánu vírou, nadějí a láskou. A tolik jsem chtěl říci o světském míru a o rozdílnosti, kterou se liší od míru Ježíše Krista Pána, Boha našeho. [www.andele-svetla.cz](http://www.andele-svetla.cz)

Když jsem pojednal o dvojím míru, který je vlastní rytěřující církvi, pokud je domem Božím, musím ještě promluvit o tom, proč je Boží dům po tak dlouhý čas zneklidňován a jakými prostředky by mohl být jeho mír účinně upevněn.

A pokud jde o první otázku, je zřejmé z toho, co zákon Hospodinův podává, že jen přestupování Božích příkazů a odklon od jeho zákona zbavují rytěřující církev míru, takže rytěřující církev může pak ve svých údech jako oddaná vdova Kristova s Baruchem (kapitola 4, 12—13) říci: „Nikdo se neraduj nade mnou, opuštěnou vdovou. Mnozí mne opustili pro hříchy mých synů, protože se uchýlili od Božího zákona. Nepoznali nic z jeho spravedlnosti, nedali se cestou Božích příkazů ani po stezkách jeho pravdy." Hle, tak zní hlas plačící církve: „Nikdo se neraduj nade mnou, opuštěnou vdovou. Mnozí mne opustili pro hříchy mých synů." Opuštěná je zajisté rytěřující církev Kristova pro hříchy křesťanů od pohanů i židů. Ti s pohrdáním odmítají přijmout Kristovu víru, když vidí jejich zjevné zločiny. Opuštěná je nejenom od kacířů a rozkolníků, nýbrž dokonce od svých takzvaných synů, kteří se sedmi smrtelnými hříchy oddělili od této svaté církve. Proto říká: „Nikdo se neraduj nade mnou." Z téhož důvodu smutným hlasem naříká Kristus v 7. kapitole Micheášově (v. 1—2): „Běda mně, že jsem podobný člověku, který na podzim paběrkuje po vinobraní. Nezbyl už ani hrozen k jídlu, ačkoli má duše zatoužila po raných fících. Vyhybnul svatý na zemi a není správného člověka mezi lidmi." Hle, říká: „Vyhybnul svatý na zemi," neboť, žel, je velice vzácný. A když dodává: „A není správného člověka mezi lidmi," naznačuje, že napohled se mnozí sice stavějí jako přátelé církve, jsou však jejími úhlavními nepřáteli. Vší silou rozvracejí její mír, protože hnání ctižádostí jsou plni bezmezného pokrytectví, jaké jen ctižádost dovede zplodit.

O této ctižádosti, pokrytectví a rozvracení míru - takto mluví svatý **Bernard** v 33. kázání na Píseň: „To zajisté," rozuměj pokrytectví, „pochází ze ctižádosti a jeho příbytek je v temnotách. Nadto zakrývá to, čím je; a to, čím není, lživě předstírá. Bez přestání totiž usiluje o to, skrýt se pod rouškou zbožnosti; přisvojuje si její ctnost a kupuje si její pocty... Běda tomuto pokolení pro farizejský kvas, jímž je pokrytectví, ač-li smíme nazývat pokrytectvím to, co se pro svou rozbujelost nedá utajit ani ve své nestoudnosti ukojit. Den ze dne se rozlézá hnilobný sliz po celém těle církve a čím více se rozmáhá, tím je beznadějnější, a čím hlouběji proniká, tím je nebezpečnější. Neboť kdyby se vzbouřil zjevný kacíř, byl by vyvržen ven a zahynul by. Kdyby však vyvstal násilný nepřítel, snad by se před ním církev skryla. Koho však dnes má vyvrhnout anebo před kým se skrýt? Všichni přátelé, a přece všichni nepřátelé, všichni blízcí, a přece všichni odpůrci, všichni domácí, a přece žádní tvůrcové pokoje, všichni jsou bližní, a přece všichni hledají svůj prospěch, všichni jsou služebníci Kristovi, a přece všichni slouží Antikristu. Vykračují si v poctách a statků Pána užívají, ale poctu mu upírají. Odtud se bere ta nevěstčí nádhera, kterou na každý den vídáš, ten kejklířský převlek a královská okázalost. Odtud uzdy, sedla, ostruhy — samé zlato. Spíše se lesknou polštáře než oltáře. Odtud skvěle prostřené stoly plné pokrmů a pohárů. Odtud tolik obžerství a opilství, tolik hluku na loutny, lyry a píšťaly. Odtud lisy přetékaající vínem a plné spíše — a říhavost z přejedení i z přepití. Odtud celé bečky koření. Odtud nacpané žoky peněz. Tohle jsou důvody, proč chtějí být a proč také jsou v církvi probošty, děkany, arcijáhny, biskupy a arcibiskupy. A to vše zajisté nezískali odměnou za ctnost, ale oním podnikáním, které se štítí světla. Kdysi bylo předpověděno, co se právě za našich časů splňuje: Aj, uprostřed míru potkala mne hořkost nejhořčejší. Zprvu byla hořká pro popravu mučedníků, později byla hořčejší pro nápor kacířů, avšak nejhořčejší je nyní pro



zpustlost vlastních lidí. Nelze je na útěk zahnat, nelze se útekem před nimi spasit, tak se rozmohli a tak se rozmohli nad nás. V nitru církve krvácí rána a zhojit se nedá, a proto uprostřed míru ji potkala nejhořčejší hořkost. Ale uprostřed jakého míru? Je mír a není mír. Máme pokoj od pohanů, máme pokoj od kacířů, ale vlastní synové pokoj nepůsobí. Zní hlas nařikajícího v tomto čase: Syny jsem vychoval a vyvýšil, oni však mnou pohrdli! Pohrdli mnou a poskvrnili mne svým hanebným životem, hrabivostí, mrzkým kupčením a vším tím podnikáním, které se štítí světla. Nezbyvá konečně už nic jiného, než aby bylo odstraněno ono ďábelství polední, které obmýšlí svést i zbytek těch, kdo jsou v Kristu, dosud zůstávají věrni jeho prostotě. Vždyť to už pohltilo řeky mudrců a bystřiny mocnářů, a dělá si naději, že do jeho úst vplyne Jordán, to jest pokorní a prostí lidé, kteří jsou v církvi." Tak **Bernard** na shora uvedeném místě.

A v sedmdesátém sedmém kázání téže knihy říká: „Ti, v nichž dnes vidíš pomocníky této nevěsty, nejsou všichni jejími přáteli. Velice vzácní jsou mezi všemi jejími příznivci ti, kdo nehledají svůj vlastní prospěch. Milují úplatky, takže nemohou milovat Krista, když se dali spoutat mamonem. Dobře si všimni, jak si vykračují nalíčení, nastrojení, navlečení do pestrých šatů bezmála jako nevěsta, vycházející ze své ložnice. Odkud však myslíš, že se vzal ten jejich zbytnělý nadbytek všeho, ta nesmírná nádhera jejich šatů, přepych prohýbajících se stolů a spousta zlatého a stříbrného nádobí, ne-li z bohatství nevěsty? Proto se stalo, že tu zůstala chudá, bezmocná, zbavená všeho, zbědovaná, zanedbaná, zpustlá a jako neživá. To je důvod, proč dnes nevěstu nezdobí, ale olupují, nestřeží, ale hubí, neberou v ochranu, ale dávají na pospas, nemají v úctě, ale veřejně prodávají, stádo nepasou, ale vybíjejí a požírají. Jim praví Hospodin: Požírají můj lid jako by jedli chléb." A dále: „Jmenuj mi z představených jediného, kdo by si nehleděl spíše toho, jak vyprázdnit měšce poddaných, než jak vykořenit jejich neřesti! Kde jsou ti, kdo mají modlitbou potlačovat hněv a zvěstovat milostivé léto Hospodinovo?" O něco dále dodává: „Dej Bůh, aby byli právě tak bdělí v pastýřské péči, jak se čile shánějí po biskupských stolcích! Pak by se vši bdělostí úzkostlivě sloužili nevěstě, jež jim byla svěřena, ano dali by si i na sebe pozor a nedopustili, aby o nich platilo: Moji přátelé a nejbližší se přiblížili a postavili proti mně." Těmito slovy **Bernard** jasně ukazuje na pokrytectví, ctižádost, lakotu, chamtivost, pýchu a nevázanost synů církve, kteří především svým pokrytectvím rozvracejí mír jako její úhlavní nepřátelé. Svatý **Bernard** proto praví ještě i jinde: „Zpupnost duchovních uvádí ve zmatek a zatěžuje církev všude po světě. . . Cizí zajisté prací se obohacují duchovní, bezplatně pohlcují plody země a jejich nepravost se nadula jako vypasený břich."

A blažený **Jeroným** říká: „Při studiu starých dějin jsem zjistil, že nikdo tak nerozštěpil církev a neodvedl celé národy od Božího domu jako právě ti, kdo byli ustanoveni za Boží kněze a proroky, to jest za strážné. Ti se totiž proměnili v záludné osidlo a stali se pohoršením pro všechny lidi." Tak v 24. kvestii 3., **Transjerunt**. V oddíle, který jsme už uvedli z Barucha, sama církev potvrdila, že příčinou rozštěpení, rozvratu a odboje v církvi je to, že „se uchýlili od Božího zákona", že si jej totiž nechtějí osvojit, nechtějí mu rozumět, nechtějí mu vyučovat lid, ani jej skutkem plnit. Více se učí a vyučují lidským tradicím, více je zachovávají a více si jich váží než svrchovaně významného zákona našeho Boha. Proto vám může Spasitel přivolávat ono slovo z 15. kapitoly Matouše (v. 6—9): „Zrušili jste Boží příkaz pro svou tradici. Pokrytci! Dobře o vás prorokoval Izaiáš: Tento lid mě ctí svými rty, ale jejich srdce jest ode mne vzdáleno; marně mě uctívají vyučující naukám a příkazům lidským." Proto praví církev na naznačeném místě u Barucha: „Nepoznali nic z jeho spravedlnosti a nedali se cestou Božích příkazů."

Spravedlnost Boží a jeho zákona je svornost, pokora, dobrovolná chudoba, čistota, trpělivost a účinné kázání evangelia. Pokud jde o první znak spravedlnosti, prohlašuje mírumilovný král v 5. kapitole Matoušově (v. 39—40): „Pravím vám: Neodpírejte zlému,



nýbrž udeří-li tě někdo na pravou tvář, nastav mu i druhou, a tomu, kdo se chce s tebou soudit a vzít ti košili, nech i svůj plášť." A Pavel, vyvolený nástroj, píše v 1. epištole Korintským 11 (v. 16), následuje v tom Krista, svého mírumilovného krále: „Má-li někdo zalíbení ve sporech, my ani církev Boží takový zvyk nemáme." Ach, ty Kristův apoštol a učitelí církve! Který z náměstků Petrových anebo tvých by dnes mohl po pravdě opakovat tvá slova? Vždyť my duchovní jsme si dokonale zvykli na spory v církvi, jak o tom svědčí zkušenost pro všechny poučná! Co jenom rozkolů vzniklo od času obdarování církve! Co lidí, celé tisíce, bylo hanebně povražděno v zápasech o biskupské stolce! Odkud se vzalo opakované a hrůzné vyzdvižení kříže proti křesťanům? Odkud rozvrat a vykrádání celé církve? Vpravdě všechno to pochází, jak praví **Bernard**, ze ctižádostivosti synů církve.

Neboť v třetí knize věnované papeži Eugenovi říká v souvislosti se soudními spory a sváry duchovenstva: „Tebou se v církvi ujímá vlády ctižádostivost." Proto už v první knize se obrací na papeže slovy: „Řekni mi, prosím, sám, kdy jsi vůbec svobodný, kdy bezpečný, kdy jsi sám svůj? Všude kolem tebe chřestí zbraně a bouří se lid, všude na tebe doléhá jho tvého zotročení. A nemysli si, že teď snad proti mně uvedeš Apoštolův výrok: Ačkoli jsem svobodný ode všech, učinil jsem se otrokem všech. K tomu máš velice daleko. Což chtěl Apoštol tímto svým otročením posluhovat lidem, aby nabývali mrzkého zisku? Což se k němu z celého světa sbíhali ctižádostivci, lakomci, svatokupci, rouhači, kuběnáři, krvesmilníci a všichni lidé tohoto obludného druhu, aby jim svou apoštolskou autoritou dopomohl k církevním hodnostem nebo jim je zajistil?" A o sváru mezi duchovními připomíná dále: „Je nějaká práce otročtější a zvláště nejvyššího velekněze méně důstojná než se lopotit — a to ne v každý den, nýbrž bezmála v každou hodinu — s takovými věcmi a pro takové lidi? Kdy se potom modlíme, kdy učíme národy, kdy budujeme církev, kdy přemýšlíme v zákoně? Vždyť dnes a denně se palác hlučně ozývá citováním zákonů, jenže Justiniánových, nikoli Hospodinových! Zda se i toto děje právem, posuď sám. Vždyť zákon Hospodinův je neposkvrněný a obrací duše (Žalm 18,8), kdežto tyhle zákony jsou spíše záhony svárů a chytráctví, jež podvracejí soud. Ty však, pastýři a biskupe duší, poslyš, jak to, že vůbec strpíš, aby Boží zákon před tebou musel stále jen mlčet, zatímco se tyhle zákony halasně rozkřikují? Musel bych se moc mýlit, kdyby se tě tato zvrácenost nebyla ani trochu dotkla. Myslím si naopak, že tě co chvíli nutí volat s prorokem: Povídali mi bezbožníci bajky, ale nemluvili podle tvého zákona (Žalm 118,85)." Tak svatý **Bernard**. Je zřejmé, jak trestuhodně opustili synové církve svornost i mír.

Druhý znak spravedlnosti Božího zákona je, jak jsem uvedl, pokora, které Pán učil své učedníky nejprve skutkem a potom slovem, když u Matouše v 11. kapitole pravil (v. 29): „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný v srdci." Avšak běda, synové církve dali tuto spravedlnost do klatby, takže pýcha ovládla pole, a to zvláště u duchovních, kteří mají být pro ostatní příkladem pokory. Proto říká blažený **Řehoř** ve svém Listáři: „Pravda předpověděla: Mor a meč zuří na světě, národy povstávají proti sobě, zemětřesení zachvacuje svět i s jeho obyvateli, a s mizející zemí hynou. Uskutečňuje se vše, co bylo předpověděno. Král pýchy se přiblížil a stydno je říci, že šiky kněží jsou v pohotovosti k jeho službám, neboť o nejvyšší místa se rvou právě ti, jimž bylo uloženo, aby byli první v pokoře." Tak svatý papež **Řehoř**.

O tom, jak se rvou o nejvyšší místa, jsme pověděli shora slovy blaženého **Bernarda**, jenž ve čtvrté knize, připsané papeži Eugenovi, říká také toto: „Prosím tě, věnuj mi ještě chvíli, trpělivě mě vyslyš a dej na má slova, která neříkám jen tak, nýbrž spíše s ostychem. Vždyť na tebe naléhám s oprávněnou naléhavostí a přál bych si, aby byla právě tak účinná jako prospěšná. Víím, kde pobýváš; nevěrci a podvrtníci jsou s tebou. Jsou to vlci, ne ovce. Takových lidí jsi přece pastýřem! Věru prospěšná úvaha, jestliže se

ti snad podaří objevit, jak bys je mohl obrátit, aby oni nepodvrátili tebe. Proč bychom neměli důvěřovat, že se mohou znovu stát ovce, ti, kdo se z ovcí stali vlky? V té věci ti neodpustím nic, aby ti mohl odpustit Bůh. Buď se tomuto lidu prokaž, že jsi pastýř, nebo to popři. Nebudeš to moci popřít, aniž zároveň popřeš, že jsi dědicem toho, jehož místo zaujímáš. O Petrovi nevíme, že by se byl kdy procházel ozdoben drahokamy a v hedvábí, ani že se oblékal do zlata nebo jezdil na bílém koni nebo byl provázen stráží či hemžícím se služebnictvem. A přece věřil, že i bez těchto věcí může dostatečně plnit spasitelné přikázání: Miluješ-li mne, pas mé ovce. V těchto věcech ses stal nástupcem nikoli Petra, nýbrž Konstantina." Tak svatý **Bernard**. A jiným duchovním vytýká v třetí knize téhož spisu pyšný oděv slovy: „K čemu to je, že duchovní chtějí něčím jiným být a něčím jiným se zdát? Vždyť je to zcela nepoctivé, zcela neupřímné. Svým vystupováním vypadají jako vojáci, povoláním jako duchovní, avšak činem neprokazují ani jedno, ani druhé, neboť nebojují ani jako vojáci, ani nezvěstují evangelium jako duchovní. K jakému stavu nebo řádu tedy patří? Chtějící patřit k oběma, oba zrazují, oba rozvracejí. Každý ovšem vstane podle svého řádu, říká apoštol. Podle jakého však vstanou tito? Což ti, kdo zhřešili mimo řád, zahynou mimo řád? Ba, věříme-li opravdově, že svrchovaně moudrý Bůh neponechává od shora až dolů nic, co by nebylo zařazeno do pevného řádu, bojím se, že budou zařazeni právě tam, kde nevládne žádný řád, nýbrž odvěká hrůza. Jak ubohá je nevěsta, svěřená takovým dohazovačům, kteří se nestydí zisťně pro sebe zadržet to, co jí bylo dáno do výbavy! To věru nejsou přátelé nevěsty, ale lidé, kteří jí nepřejí." Tak **Bernard**.

Avšak jak velice zpupně si vedou duchovní od nejvyššího po nejnižšího, když dychtí po tom, aby byli uctíváni jako bohové, to pohříchu přímo bije do očí v každodenním styku s nimi. Kam se poděl Petr, ten pokorný náměstek Kristův, který zabránil pohanu Korneliovi, aby mu klečel u nohou? Čteme zajisté v 10. kapitole Skutků (v.25—26), že Petr na Korneliovu výzvu, sdělenou prostřednictvím poslů, přišel do Césareje. „1 stalo se, když vcházel Petr, vyšel mu Kornelius vstříc a padl mu k nohám a poklonil se. Ale Petr ho pozdvihl řka: Vstaň, vždyť i já jsem jen člověk." Toto tedy rozvážil svatý a pokorný papež **Řehoř** a proto, chtěje přimět preláty k pokoře, říká v 21. kapitole svého spisu Moralia: „To je důvod, proč první pastýř církve, když se mu zdálo, že pocta, kterou mu vzdává Kornelius, přesahuje dovolenou míru, hned upozorňuje na rovnost svého postavení slovy: Vstaň, vždyť i já jsem jen člověk. Každý přece ví, že člověk se má kořit svému stvořiteli a nikoli člověku!" Tak **Řehoř**. Jeho svatý názor spolu s Petrovým jednáním zavrhuje už i nižší prelāti a duchovní, kteří se svým nadřazeným koří z pochlebenství a zisťně lakoty. Kéž by už vzali vážně Písmo, v němž pokorný Mardocheus v 13. kapitole knihy Ester vzdává Bohu povinnou úctu slovy (v. 12 a 14): „Ty víš, že jsem nikoli z pýchy, ani na potupu, ani z nějaké žádostivosti po slávě odmítl klanět se pyšnému Amanovi. . . , ale že jsem se bál, abych nepřenesl na člověka čest, která patří mému Bohu, a abych se nikomu neklaněl, leč svému Bohu." Hle, právě pro tuto výstrahu a poučení, že není dovoleno klanět se člověku, patří zbožnému a pokornému Mardocheovi čest, neboť přispěl v tomto životě k záchraně izraelského lidu ten, kdo byl již odsouzen k smrti. Kdežto naopak pyšný Aman, který bažil po tom, aby se mu lidé kořili, hanebně skončil oběšen na šibenici, kterou přichystal pro Mardochea. Ať si tedy zpupní biskupové, prelāti a duchovní dají pozor, aby neviseli pro svou pýchu, prokleti spolu s pyšným Amanem! Vždyť rozvracejí Kristovu církev, obračejí-li se zády k pokoře Pána Ježíše Krista. A to jsem chtěl říci o druhém znaku spravedlnosti Božího zákona.

Třetím znakem spravedlnosti Božího zákona je dobrovolná chudoba, kterou Kristus, král králů nad všechny nejbohatší, na sebe trpělivě vzal a svým učedníkům přímo uložil. Vzal na sebe chudobu, aby mohl pravdu svobodně kázat a aby nám její službou získal bohatství nebeské vlasti; a aby ji učinil pro své náměstky příkladem, uložil učedníkům v

10. kapitole Matoušově (v.9): „Nemějte zlato ani stříbro" — to proto, aby zaujati pozemským bohatstvím, neupustili od kázání Božího slova. Proto i sami učedníci podle Skutků 6 (v.2) prohlásili: „Není žádoucí, abychom zanechali Božího slova a sloužili při stolech." Právě praví apoštolové opustili všechno a následovali Kristovu chudobu. My však, běda, následujeme lakotu! Jeremiáš praví v 8. kapitole (v. 10): „Od nejmenšího až po největšího všichni propadli lakomství a od proroka až do kněze vesměs všichni podvádějí." Avšak jakým způsobem následují lakomství všichni — jakkoli každý po svém —, kdo z lidí by to dovedl vylíčit, anebo kdo by uměl vyložit nebo jen pochopit všechny úskoky lakoty, když svádějí všechny od nejmenšího do největšího? Vždyť přece prorocká řeč říká napořád, že všichni činí lest. Kde však vzniká lakomství, to naznačuje **Bernard** v kázání o obrácení svatého Pavla: „Vyšla nepravost od starších tvých náměstků, o nichž se zdálo, že spravují tvůj lid." A níže: „Nyní však hodnosti získané svěcením se staly příležitostí k mrzkému zisku, a ze zbožnosti si udělali živnost." Je snad nějaká ziskuchtivost hanebnější než svatokupecké kacířství, které znečišťuje církevní hodnosti? Vždyť ze zbožnosti si udělali ničemní dědicové Gézího a Judy a Simona tuto zištnou živnost, když říkají, že k výši peněz požadovaných, vyplacených nebo daných úpisem k získání hodnosti biskupské nebo jiného důstojenství bude úměrně vysoká milost. Tak ovšem nesoudil papež **Lev**, jenž v 1. kvestii prvního oddílu praví: „Není-li milost darována či přijímána zdarma, není milostí. Svatokupci ji však nepřijímají zdarma, nepřijímají tedy milost, která neúčinněji působí v církevních svěceních." Tak **Lev**.

Ale abych už přestal probírat jednotlivé církevní hodnosti, poslyšte nyní, co píše **Alanus** ve spise Pláč přírody: „Teď už nikoli císař, nýbrž peníze vládnou světem. Peníze zprostředkují ve všem všudy kdejaká důstojenství. Peníze se staly naším patriarchou. Peníze si nastolují některé lidi do čela arcibiskupství a jiným propůjčují důstojnost biskupskou. Jedněm svěřují úřady arcijáhenské a druhým dopomáhají k jiným méně významným místům." A níže: „Co bych dál povídal? Peníze vítězí, peníze kralují, peníze vládnou všem." Tak **Alanus**. A přesto, běda, není lidem hanba, ba ani se nestrachují tak nestydatě drát k důstojnostem, ačkoli znají výrok biskupa duší, že ten, „kdo nevchází do ovčince dveřmi, nýbrž přelézá jinudy, je zloděj a lupič" — Jan 10 (v. 1). Proto ke každému takovému člověku volá svatý **Bernard** ve výkladu Písně: „Nadutý, ctižádostivý člověče, jen si jdi za svým vůdcem ďáblem! Žádostivě hltej svýma očima všechno vznešené, chvatně rozmnožuj své příjmy, vyšvihni se tím k arcijáhenství, sáhni potom po arcibiskupství; nenajdeš-li ani tam klid, dokud nedosáhneš ke hvězdám, kam chceš ještě dospět, ubožáku? Nevíš, že se Bůh nad pyšným andělem neslitoval? Tím spíše se neslituje ani nad tebou, jenž jsi červ a hnis. Zdali nevíš, že čím vyšší vzestup, tím hlubší pád? Maličko vystoupíš, avšak budeš náhle svržen jako druhý satan." Tak **Bernard**. Z toho, co jsme řekli, je zřejmé, v jak veliké nenávisti je dobrovolná chudoba u synů církve, kteří přece mají co nejvěrněji následovat chudého Ježíše Krista.

Pokud jde o čtvrtý znak spravedlnosti, totiž o čistotu, kterou mají co nejpečlivěji více než obecný lid zachovávat duchovní předně kvůli Božímu příkazu, za druhé kvůli slibu, který učinili, za třetí kvůli tak významnému úřadu, za čtvrté kvůli prospěšnému příkladu, je jasné, že oni nad jiné propadli zhýralosti, neboť „jejich nepravost se nadula jako vypasený břich" (Žalm 72,7). Proto praví Hospodin u Jeremiáše v 5. kapitole (v.7—8):

„Nasytil jsem je, ale oni cizoložili a v domě nevěstky hýřili." K ženám „se měli jako rujní koňové a hřebci. Každý z nich ržál chtíčem po ženě svého bližního." A jací to jsou lidé, ukazuje prorok v téže kapitole o něco dříve (v. 4—5), když říká: „Snad jsou to chudí a blázni, kteří neznají cestu Hospodinovu, ani soud svého Boha. Půjdu tedy k předákům a promluvím s nimi. Ti přece znají cestu Hospodinovu a soud svého Boha. Avšak hle, ti také a více než jiní polámali jeho a roztrhli pouta!" Svatý prorok tedy přímo říká, že

předáci, kteří mají znát cestu Hospodinovu a soud svého Boha, jako jsou papežové, kardinálové, patriarchové, arcibiskupové, biskupové, králové a světská knížata, ti také a více než jiní polámali příjemné jeho Krista Pána a pouta jeho příkazů, které znějí: Nezcizoložíš, nepožádáš manželku bližního svého!

A pokud jde o pátý znak, to jest trpělivost, o níž říká v 21. kapitole Lukášově (v.19) svrchovaně trpělivý Pán: „Svou trpělivostí získáte své duše“, na vlastní oči vidíme, že duchovní jsou pohříchu krajně netrpěliví. Vyznačuje-li se trpělivost třemi známkami, za prvé tím, že pokorně snáší slovní urážky, za druhé tím, že se radostně vyrovnává se ztrátami majetku, a za třetí tím, že vesele podstupuje tělesné útrapy, tu my duchovní odvoláváme nepatrnou slovní urážku teprve za cenu mnoha zlatých, pro sebemenší ztráty na majetku se buď pouštíme do těžkých soudních sporů nebo se proto trápíme. Tělesným útrapám se vůbec hledíme vyhnout a i za lehké ublížení se těžce mstíme všemi dostupnými prostředky. Tak si nepočínal náš nejvzácnější vzor Pán Ježíš Kristus, o němž jeho přímý náměstek říká v 1. epištole Petrově 2 (v.21—23): „Kristus trpěl za nás, pozůstaviv nám příklad, abychom následovali jeho šlépěje. On se hříchu nedopustil a v jeho ústech nebyla nalezena lest. Když mu zlořečili, nezlořečil, když trpěl, nehrozil, ale vydal se do rukou toho, jenž ho soudil nespravedlivě.“

Pokud jde o šestý skutek spravedlnosti, o němž jsem se zmínil, totiž o účinné kázání evangelia, uložené Ježíšovým učedníkům a jejich náměstkům v 10. a v poslední kapitole Matoušově a v poslední kapitole Markově, jak to dosvědčuje i Petr, přímý Kristův náměstek, v 10. kapitole Skutků (v. 42): „Nám přikázal Bůh kázat lidu a svědčit“ — běda, jak velice tu zůstává kněžský stav dlužen! Proto výborný učitel církve, blažený papež **Řehoř**, uvažuje v 17. homilii nad známým slovem Ježíše Krista z 9. kapitoly Matoušovy (v. 37—38): „Žeň je zajisté mnohá, ale dělníků málo; prostě Pána žně, aby poslal dělníky na svou žeň“, s žalem v srdci si stýská: „To nemůžeme říci bez těžkého zármutku, neboť i když je dosti těch, kdo chtějí slyšet dobrou zvěst, přece se nedostává těch, kdo by ji zvěstovali. Hle, svět je plný kněží, ale přece se na Boží žni velmi zřídka najde dělník, neboť jsme sice přijali kněžský úřad, ale úkol úřadu neplníme.“ A o něco dále ještě píše: „Zabředli jsme do vnějškových záležitostí a svou skutečnou činností prokazujeme něco jiného než to, co jsme přijali svou hodností. Upouštíme od kazatelské služby a, jak vidím, trestuhodně se dáváme nazývat biskupy, majíce z hodnosti jen jméno, nikoli její náplň.“ A dále: „Jsouce totiž zaujati světskými starostmi, stáváme se vnitřně tím necitelnějšími, čím horlivějšími se jevíme ve vnějších věcech.“ A dále: „Mám za to, bratři nejmilejší, že od nikoho Bůh nesnáší větší újmu než od kněží, když vidí, že ti, jež ustanovil k napravování jiných, jsou sami příkladem nepravosti, když my, kteří jsme byli povinni hříchy potírat, jsme sami zhřešili. Kněží přecasto, což je daleko horší, ačkoli měli dávat ze svého, uchvacují i cizí majetek. Přecasto se ještě posmívají, vidí-li někoho žít pokorně nebo zdrželivě. Uvažte tedy, co se děje se stády, když vlci jsou pastýři. Neboť stráž nad stády přijímají lidé, kteří se nebojí klást nástrahy stádu Páně, lidé, před nimiž měla být Boží stáda střežena. Docela zanedbáváme péči o duše, denně si však hledíme svých příjmů, bažíme po pozemských statcích a usilovně se pachtíme po lidské slávě. A poněvadž už tím, že jsme ustanoveni nad jinými, máme větší volnost v jakémkoli konání, zneužíváme služby přijatého požehnání k podpoře ctižádosti, opouštíme Boží při, ženeme se za pozemskými záležitostmi, přijímáme posvátné postavení a zaplétáme se přitom do pozemských živností. Splnilo se zajisté na nás, co je psáno: A jako lid bude i kněz.“ A dále praví: „Jste svědky toho, jak hrozně je svět pustošen mečem. Pozorujete, jakými ranami lid denně hyne. Pro čí hřích se to děje, ne-li především pro náš? Hle, města jsou vylidněna, hrady pobořeny, kostely a kláštery v rozvalinách, pole obrácena v pustinu. Avšak my to jsme, kdo uprostřed hynoucího lidu způsobili smrt tomu, komu jsme měli být vůdci k životu. Pro náš zajisté hřích byly zahubeny zástupy lidu, protože vinou naší nedbalosti nebyly vedeny k životu.“ Tím vším svatý papež **Řehoř** ukazuje, že



příčinou zkázy lidu jsou zlí kněží, protože nekáží účinně Boží slovo, zaplétají se do světských živností a dávají lidu špatný příklad. Proto je Kristova rytěřující církev tísněna a oklešťována a splnění Božího království se oddaluje. Proto veliký učitel **Robert**, biskup církve v Lincolnu, říká k této otázce v kázání, jež přednesl před papežem, asi toto: „A je zcela jasné, proč je církev tak zoufale žalostně tísněna a oklešťována a proč je oddalováno splnění nebeského království. Příčinou je nedostatek dobrých pastýřů a narůstající počet zlých pastýřů. Jedna zajisté příčina má jeden důsledek a protikladné příčiny vyvolávají důsledky protikladné. Jestliže tedy byli příčinami rozmachu víry a křesťanského náboženství dobří pastýři a jejich narůstající počet a svoboda pastýřské moci, musí být naopak příčinou stísnění a okleštění této víry a náboženství zlí pastýři a jejich narůstající počet a potlačování pastýřské moci. A poněvadž zvrácenost dobra znamená vznik protikladného zla a zlí pastýři jsou příčinou zvrácenosti víry a křesťanského náboženství, musí být právě oni po celém světě příčinou nevěry, rozkolu, kacířské nepravosti a neřestného života. Oni jsou totiž podle prorokových slov (Jeremiáš 12, 10—11) ti, kdo proměňují přežádoucí díl Hospodinův ve zpusťlou poušť, hubí všecku zemi, rozptylují, rozsápávají a rozchvacují stádo Hospodinovo, vyžírají a boří vinici Hospodinovu a na celou zemi vylévají proudy nečistot. A není divu, vždyť nezvěstují Kristovo evangelium slovem úst, vycházejícím ze srdce, to jest z horlivosti pro spásu duší, slovem, které by bylo umocněno, potvrzeno a dovršeno slovem činů, odpovídajících co nejvíce skutkům Ježíše Krista. A proto jsou podle svědectví zákonodárce i proroka sami v sobě mrtví a vraždí a hubí duše, svěřené jejich péči. Je-li tedy hlavním dílem Kristovým, pro které přišel na svět, dát duším život, a je-li vlastním a zcela záměrným dílem satana, jenž byl vrah od počátku, vraždit a hubit duše, vyplývá odtud, že pastýři, kteří na sebe vzali tvářnost Ježíše Krista, ale nezvěstují Boží slovo, i kdyby se nedopustili dalších zlovolností, jsou antikristy a satanem, který se proměnil v anděla světla, zloděje a lupiče, vybíječi ovcí a zrádci, kteří činí z domu modlitby doupe lupičů. Nadto se dopouštějí ještě kdejaké zpronevěry, takže už není zločinu, pro nějž by je mohl Bůh ještě více trestat. Vždyť jejich pýcha, nemluvě o chtivosti a lakotě, zcela nepokrytě narůstá den ze dne, takže již došlo na prorokova slova, podle nichž „jeden každý od nejvyššího až k nejposlednějšímu“, v honbě za lakotným ziskem a nemoha se ho nasytit, „propadl lakotě“ (Izaiáš 56, 11). Proto se stali vykořisťovateli vdov, olupovateli sirotků, rezníky zvláště tučných kusů ze stáda; násilím zdírají kůži z ovcí a maso z jejich kostí, lámou jejich kosti a rozsekávají jako do kotle a prolévají jejich krev. Nadto jsou zhýralejší než všichni smilníci, cizoložníci a krvesmilníci a bez míry se oddávají kdejakému obžerství. A abych to stručně shrnul, jsou, jak říkají proroci, poskvrnění vši myslitelnou mrzkostí, neřestí a hanebností, v nichž projevují trestuhodnou vynalézavost, Bohu a soudné stolici v nebi svrchovaně ohavní a nenávidění, protože uvádějí v porouhání jméno Boží u všech národů. Poněvadž pak život pastýřů je pro stádo knihou, naukou i poučením, jsou nepochybně právě oni učiteli všech nepravostí. Jak je potom možné, aby nebyli kacíři, zvláště když slovo skutku přesvědčuje účinněji než slovo úst? Mají-li poslání rodit druhé k věčnému životu, jak by nebyli pro zneužití této rodivé schopnosti podle slov prorockých horší a ohavnější než oni tělesní Sodomští, zejména když zneužití je o to horší a ohavnější, oč čistší ctnost zneužívá. Svým posláním jsou pastýři světlem a sluncem, které dává světu světlo a život. Počínají-li si však naopak, vyzařují-li místo světla nejčernější tmu a místo životodárného tepla ničivý a smrtící mráz, je nabíledni, že jsou zhoubci celého světa. Co však je základní prapříčinou, zdrojem i původem tohoto tak velikého zla, velice se bojím a děším vyslovit. Přece se však neodvažuji to smlčet, abych nebyl postižen oním prorokovým Běda: Běda mně, že jsem zmlkl, protože jsem muž poskvrněných rtů. Příčinou, zdrojem a původem všeho zla je tato kurie, a to nejenom proto, že zlu nebrání a že tyto ohavnosti neodstraňuje, ačkoli ona sama na to nejspíš stačí a má to mít za svou přední povinnost, nýbrž mnohem více proto, že právě ona před očima veřejnosti svými provisemi, dispensacemi a udílením obročí pastýřské péče ustanovuje takové pastýře, o jakých jsme shora mluvili, to jest



rovnou zhoube světa." To je v celé šíři vyňato z kázání biskupa Lincolnského, které přednesl před panem papežem Inocencem IV. v přítomnosti pánů kardinálů.

Poněvadž tedy podle prorockých předpovědí a podle svědectví jiných svatých vzniká z hříchu pastýřů a ostatních kněží stísnění a okleštění církve, zvyšuje se zmatek, mír je psancem a výsledkem je zatracení duší, my, kdo zastáváme úřad kněžský, pokořme před nejlaskavějším Pánem své duše, a v sevřenosti ducha se vši oddaností volejme: Nade vše laskavý a mocný Pane, buď mír v tvé síle.

Buď **mír tomuto domu** a zahlazen hřích, buď **mír tomuto domu** a oddálen pronásledující nepřítel, buď **mír tomuto domu** a odstraněn bezbožný rozkol a buď **mír tomuto domu** v slávě s Bohem Otcem i Synem i Duchem svatým, požehnaným na věky věků.

**AMEN.**

*Přes 7000 stran a 5000 obrázků o Vesmírných lidech najdete na internetu:*

[www.vesmirni-lide.cz](http://www.vesmirni-lide.cz)

[www.vesmirnilide.cz](http://www.vesmirnilide.cz)

[www.andele-svetla.cz](http://www.andele-svetla.cz)

[www.andelesvetla.cz](http://www.andelesvetla.cz)

[www.universe-people.cz](http://www.universe-people.cz)

[www.universe-people.com](http://www.universe-people.com)

[www.cosmic-people.com](http://www.cosmic-people.com)

[www.angels-light.org](http://www.angels-light.org)

[www.angels-heaven.org](http://www.angels-heaven.org)

[www.ashtar-sheran.org](http://www.ashtar-sheran.org)

[www.himmels-engel.de](http://www.himmels-engel.de)

[www.angeles-luz.es](http://www.angeles-luz.es)

[www.angely-sveta.ru](http://www.angely-sveta.ru)

[www.anges-lumiere.eu](http://www.anges-lumiere.eu)

[www.angelo-luce.it](http://www.angelo-luce.it)

[www.anioly-nieba.pl](http://www.anioly-nieba.pl)

[www.feny-angyalai.hu](http://www.feny-angyalai.hu)

[www.anjos-ceu.eu](http://www.anjos-ceu.eu)

[www.angeli-raja.eu](http://www.angeli-raja.eu)

15.9.2007

IVO A. BENDA